

УДК 355.212.5:6

В. П. Городнов, М. М. Медвідь, В. І. Воробйов, А. В. Зозуля

**НАПРЯМОК ОБҐРУНТУВАННЯ РАЦІОНАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ ПІДРОЗДІЛІВ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН ВНУТРІШНІХ ВІЙСЬК МВС УКРАЇНИ
ПРИ ПЕРЕХОДІ НА КОМПЛЕКТУВАННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ ЗА КОНТРАКТОМ**

Обґрунтовано варіант пропозицій щодо змін у штатній структурі підрозділів забезпечення військових частин внутрішніх військ МВС України при переході на комплектування військових частин військовослужбовцями-контрактниками.

Постановка проблеми. У Концепції розвитку внутрішніх військ МВС України [1] передбачено завершення переходу на систему комплектування військових частин військовослужбовцями за контрактом до 2010 р.

Штатна чисельність внутрішніх військ на сьогодні становить 33 300 осіб [2]. Згідно з розрахунками, проведеними штабом Головного управління внутрішніх військ (ВВ), чисельність ВВ при існуючих обсягах службово-бойових завдань (СБЗ) повинна бути збільшена на 6 200 військовослужбовців. Однак питання стосовно збільшення чисельності ВВ не вирішено дотепер [3].

Виникає проблема: при переході на систему комплектування військових частин військовослужбовцями за контрактом чисельність ВВ не зміниться, а завдання, покладені на військові частини та підрозділи, необхідно виконувати у повному обсязі. Зазначена проблема потребує вирішення завдання пошуку напрямку збільшення можливих трудовитрат військових частин на виконання СБЗ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У джерелах [4 – 7] автори аргументовано стверджують, що чисельність військової частини внутрішніх військ залежить від обсягу завдань, покладених на кожний підрозділ, і визначається службовим навантаженням. У зв'язку з цим необхідно переглянути обсяг завдань підрозділів забезпечення при переході на комплектування військових частин військовослужбовцями за контрактом, а у разі необхідності здійснити аутсорсинг – використати спеціалізовані зовнішні підприємства для виконання ними неосновних функцій військової частини.

У згаданих наукових працях не розглянуто вплив переходу на комплектування ВВ МВС України військовослужбовцями-контрактниками на обсяг завдань підрозділів забезпечення і, відповідно, на зміни в їх штатній структурі.

Метою статті є визначення напрямку обґрунтування раціональної структури підрозділів забезпечення військових частин ВВ МВС України у зв'язку зі зменшенням обсягу їх завдань при переході на військову службу за контрактом.

Виклад основного матеріалу. Можливі трудовитрати на виконання СБЗ військовою частиною G визначаються за формулою

$$G = \alpha \cdot n, \quad (1)$$

де n – кількість особового складу основних підрозділів, люд.; α – норма службового навантаження на 1 особу, год/міс (169 год/міс – середнє значення з урахуванням державних свят, розраховано виходячи з [8]).

Показником спроможності виконання СБЗ військовою частиною у цьому дослідженні є кількість особового складу основних підрозділів.

Показником ефективності E заходів у дослідженні є різниця відношень можливих трудовитрат на виконання СБЗ до грошових витрат на забезпечення виконання СБЗ:

$$E = \frac{G''}{Q''} - \frac{G'}{Q'}, \quad (2)$$

де G' , G'' – можливі трудовитрати на виконання СБЗ військовою частиною до і після запровадження заходів, год/міс.; Q' , Q'' – грошові витрати на виконання СБЗ військовою частиною до і після запровадження заходів, тис. грн.

Військова частина може виконати СБЗ за умови, що обсяг покладених на неї СБЗ не перевищуватиме можливих її трудовитрат:

$$R = G - W \text{ при } R \geq 0, \quad (3)$$

де R – резерв трудовитрат на виконання інших СБЗ, год/міс.; G – можливі трудовитрати на виконання СБЗ військовою частиною, год/міс.; W – обсяг СБЗ, покладених на військову частину, год/міс.

Приріст резерву трудовитрат військової частини може бути ефектом e запропонованих заходів:

$$e = R'' - R', \quad (4)$$

де R' , R'' – резерв трудовитрат на виконання інших СБЗ до і після запровадження заходів відповідно, год/міс.

При комплектуванні військових частин військовослужбовцями військової служби за контрактом необхідно переглянути навантаження на підрозділи забезпечення і, відповідно, їх штатну структуру. Для цього порівнюємо забезпечення військовослужбовців військової служби за контрактом та строкової служби. За результатами експертної оцінки [9] перехід на комплектування військових частин військовослужбовцями за контрактом не вплине на зміни у технічному і бойовому забезпеченні виконання СБЗ.

У процесі порівнювання забезпечення військовослужбовців за контрактом та строкової служби спостерігається суттєва різниця в організації харчування, у банно-пральних послугах та житловому забезпеченні [9].

Оцінювальна вартість утримання військовослужбовця-контрактника (без урахування оренди та придбання житла) у 3 рази більша, ніж вартість утримання військовослужбовця строкової служби [9]. Проте перехід на військову службу за контрактом має такі переваги:

- 1) поліпшення якості професійної підготовки та накопичування досвіду виконання СБЗ;
- 2) більш стабільна соціальна обстановка у районі дислокації військової частини за рахунок збільшення робочих місць;
- 3) поліпшення якості мобілізаційних ресурсів у разі звільнення військовослужбовця-контрактника.

Розглянемо зміни в обсягах завдань служб тилу та їх вплив на штатну структуру підрозділів забезпечення.

Продовольча служба. Військовослужбовці військової служби за контрактом, на відміну від військовослужбовців строкової служби, харчуванням забезпечуються лише під час несення служби [10] і стають на котлове забезпечення за власні кошти під час виконання СБЗ за межами пункту постійної дислокації (ППД).

З березня 2007 р. в окремих частинах МО України було проведено експеримент щодо

організації харчування особового складу приватними організаціями. Наразі цей процес завершений у 95 % військових частинах МО України [11].

Отже, виникає можливість організації харчування особового складу приватними організаціями на тендерній основі з обумовленням у договорі всіх необхідних вимог. Такі заходи дозволяють військові штатні одиниці ідальні перевести до штату основних підрозділів (в ідальні бригади є 6–8 військовослужбовців залежно від загальної чисельності осіб, які харчуються). В основних підрозділах для військового оперативного резерву (ВОРезу) залежно від його чисельності доцільно ввести комбіновані посади (наприклад стрілець-кухар). Тобто, якщо особовий склад військової частини несе службу без відриву від ППД, то військовослужбовці, які перебувають на комбінованих посадах, разом з усіма виконують СБЗ; при виконанні завдань у польових умовах ці ж військовослужбовці виконують обов'язки кухаря. Такий підхід дає можливість якісно організувати харчування та збільшити можливості виконання СБЗ основними підрозділами. Мотивацією бажання зайняти подібні посади може бути виплата військовослужбовцям підвищеного грошового забезпечення.

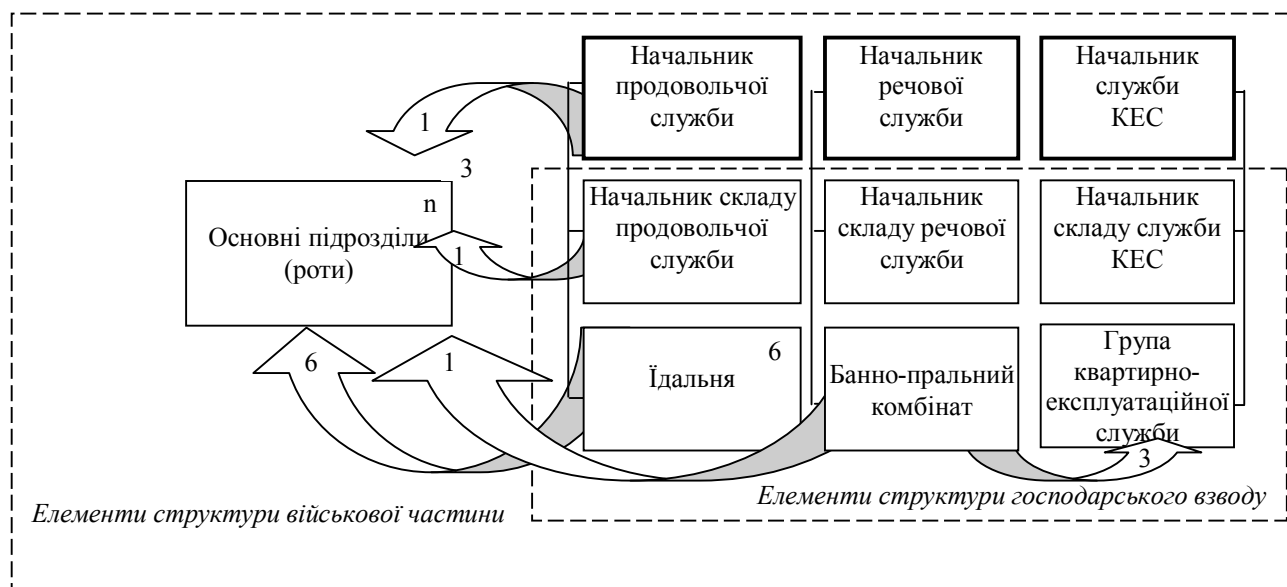
Речова служба. При переході на комплектування військових частин військовослужбовцями військової служби за контрактом у речовій службі зміниться лише завдання, пов'язане з банно-пральним забезпеченням. При здійсненні порівняльних розрахунків грошових витрат на прання речового майна у пральнях військових частин та організацій різних форм власності виявилася така закономірність: чим більше майна, тим вигідніше прати у власних пральнях, а якщо його менше – то у приватних. Військовослужбовці за контрактом, на відміну від військовослужбовців строкової служби, не забезпечуються пранням білизни. Отже, з переходом на службу за контрактом у військових частинах ВВ МВС України обсяги прання значно зменшаться, і тому вигідніше буде прати білизну в організаціях, що надають відповідні послуги.


У військовій частині 2260, в якій цілком перейшли на комплектування за контрактом, встановлено кілька сучасних пральних машин, що дає можливість військовослужбовцям у зручний для них час випрати свій одяг. Таким чином, варто відмовитися від пралень у військових частинах.

Розглянуті пропозиції сприятимуть значному зменшенню службового навантаження на начальників продовольчої, речової служб та на начальників складів згаданих служб. У зв'язку з цим з'являється можливість об'єднати посади начальника речової служби і начальника продовольчої служби в одну посаду. Можна

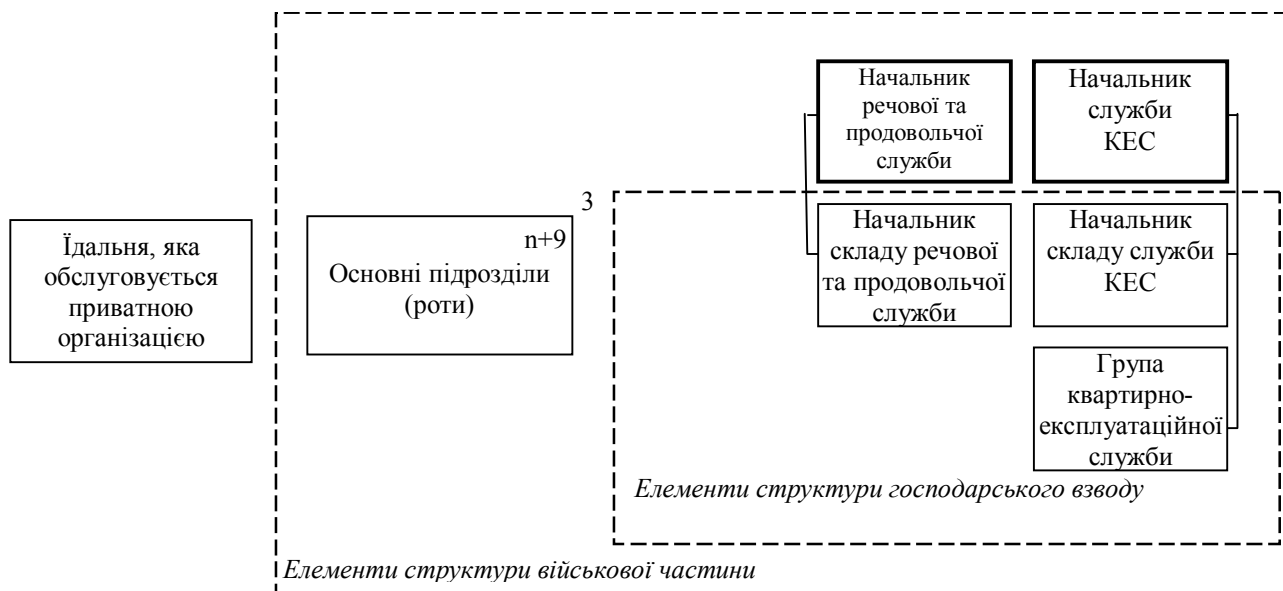
також об'єднати посади начальника продовольчого і начальника речового складів. Такий досвід є у військовій частині 2260, і в цих умовах посадовці повністю виконують завдання з продовольчого і речового забезпечення.

Квартирно-експлуатаційна служба (КЕС). Зі збільшенням чисельності військослужбовців-



 – рух штатних одиниць в організаційно-штатній структурі військової частини за пропозиціями (1 – кількість штатних одиниць, що переводять з підрозділу у підрозділ)

а



б

Рис. 1. Зміни в структурі військової частини після запровадження запропонованих заходів:
а – стан на останній час; **б** – реалізація запропонованих змін у структурі: скоротити їдальню та пральню; приміщення їдальні здати в оренду приватній організації; об'єднати посади начальника речової служби та начальника продовольчої служби в одну посаду і, відповідно, посади начальників продовольчого та речового складів; передбачені штатним розписом їдальні військові штатні одиниці та посаду начальника складу продовольчої служби перевести в основні підрозділи, частину з яких зробити комбінованими; передбачені штатним розписом цивільні штатні одиниці пральні перевести в групу КЕС і створити посади коменданта гуртожитку, прибиральника та двірника

В. П. Городнов, М. М. Медвідь, В. І. Воробйов, А. В. Зозуля. Напрямок обґрунтування раціональної структури підрозділів забезпечення військових частин внутрішніх військ МВС України при переході на комплектування військовослужбовцями за контрактом

контрактників зростає необхідність забезпечення їх житлом. Тому останнім часом поступово переобладнуються спальні приміщення підрозділів у гуртожитки. У зв'язку з цим до штату групи квартирно-експлуатаційної служби необхідно ввести посаду коменданта гуртожитку.

З переходом на комплектування військових частин військовослужбовцями військової служби за контрактом виникає проблема прибирання їх

год/міс.; W – обсяг СБЗ, покладених на військову частину, год/міс.; R' , R'' – резерв трудовитрат на виконання інших СБЗ до і після запровадження заходів, год/міс.; e – ефект запропонованих заходів.

Після запровадження заходів, відображених на рис. 1, штатні одиниці розподіляють між ротами: до першої – 3 штатні одиниці, до другої – 2 і до третьої – 3 відповідно (табл. 1).

Таблиця 1

Вплив зміни завдань підрозділів забезпечення на службове навантаження особового складу основних підрозділів

Показник	Назва підрозділу				Разом
	рота № 1	рота № 2	рота № 3	підрозділ забезпечення	
<i>Можливості виконання завдань до запровадження заходів</i>					
Чисельність військовослужбовців за контрактом, люд.	41	42	42	18	143
Спроможність виконання завдань підрозділом, год/міс.	6929	7098	7098	3042	24167
Обсяг покладених завдань, год/міс.	6929	7098	7098	3042	24167
<i>Запровадження запропонованих заходів</i>					
Переміщення військовослужбовців за контрактом, люд.	3	2	3	-8	0
<i>Можливості виконання завдань після запровадження заходів</i>					
Чисельність військовослужбовців за контрактом, люд.	44	44	45	10	143
Спроможність виконання завдань підрозділом, год/міс.	7420	7420	7589	1690	24119
Обсяг покладених завдань, год/міс.	6929	7098	7098	1690	22815
<i>Ефект запровадження запропонованих заходів</i>					
Резерв трудовитрат, год/міс.	491	322	491		1304
Резерв трудовитрат у відсотковому відношенні до спроможності виконання завдань підрозділом, %					5,4

території. Експерти (заступники командирів військових частин з тилу) пропонують ввести до штату групи КЕС посади прибиральника та двірника. Цивільні штатні одиниці під ці посади можна виділити зі штату банно-прального комбінату.

Запропоновані заходи впливають на зміни в елементах структури підрозділів забезпечення (див. рис. 1).

Розглянемо запровадження запропонованих заходів на прикладі батальйону з умовним номером 0000, кожна рота якого виконує окремі завдання за обсягом, що дорівнює можливим трудовитратам цих підрозділів:

$$G' = W, \text{ тоді } R' = 0, e = R'', \quad (5)$$

де G' – можливі трудовитрати на виконання СБЗ військовою частиною до запровадження заходів,

Для забезпечення гарячою їжею особового складу ВОРеу в кожній роті створюють по одній комбінованій посаді. Їх припустиме службове навантаження на виконання СБЗ за умови, що особовий склад ВОРеу не виїжджає і несе службу в ППД, становитиме 153 год/міс. (16 год/міс. відводиться на проведення контрольно-показових приготувань їжі на польових кухнях).

Запроваджені заходи не потребують додаткових грошових витрат на виконання СБЗ. У результаті розрахунків визначено $e = R'' = 1304$ год/міс., що становить 5,4 % по відношенню до спроможності виконання завдань підрозділом.

Виходячи з того, що $\alpha = \text{const}$ та $Q = \text{const}$, вираз (1) набере вигляду

$$E_{\text{змін}} = \frac{\alpha}{Q} (n'' - n'), \quad (6)$$

де $E_{\text{мін}}$ – показник ефективності запропонованих заходів; α – норма службового навантаження на 1 особу, год/міс.; Q – грошові витрати на виконання СБЗ військовою частиною, тис. грн; n' , n'' – кількість особового складу основних підрозділів до і після запровадження заходів.

Отже, якщо кількість військовослужбовців в основних підрозділах збільшилася, то ефективність запропонованих заходів є, що й треба було довести.

Висновки

Розглянутий у статті напрямок обґрунтування раціональної структури підрозділів забезпечення полягає у застосуванні показника ефективності заходів [E , див. формулу (2)], який відображає приріст відносних можливих трудовитрат на виконання СБЗ, що виникають у випадку зміни структури підрозділів забезпечення. Такий показник може використовуватися для оцінки ступеня корисності заходів щодо змін в організаційно-штатній структурі підрозділів забезпечення. У результаті розрахунків кількісної оцінки запропонованого варіанта пропозицій визначено, що ефективність є ($E_{\text{мін}} > 0$). Таким чином, розглянутий напрямок є доцільним для обґрунтування раціональної структури підрозділів забезпечення військових частин ВВ МВС України у зв'язку зі зменшенням обсягу їх завдань при переході на військову службу за контрактом.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розроблення комплексної методики оцінки ефективності виконання планових службово-бойових завдань при переході на комплектування військових частин військовослужбовцями-контрактниками.

Список використаних джерел

1. Концепція розвитку внутрішніх військ МВС України на період до 2015 року: наказ МВС України № 1167 від 29.11.2006 р.
2. Про загальну структуру і чисельність Міністерства внутрішніх справ України: закон України від 10.01.2002 р. № 2925-III // Відомості Верхов. Ради України. – 2002. – № 16. – Ст. 115.
3. Кривенко О. В. Проблеми оптимізації внутрішніх військ МВС України при переході на

комплектування військовослужбовцями за контрактом / О. В. Кривенко // Проблемні питання службово-бойового застосування сил охорони правопорядку на сучасному етапі : зб. тез доповідей наук.-практ. конф., Харків, 4–5 берез. 2008 р. – X. : Акад. ВВ МВС України, 2008. – С. 33–34.

4. Визначення оптимальної штатної чисельності внутрішніх військ МВС України, необхідної для виконання визначених законодавством завдань і функцій (Шифр – Організація-К2) : звіт про НДР / ВІВВ МВС України. – X., 2001. – 60 с.

5. Моделювання структури витрати часу при оцінці необхідної чисельності лінійних частин внутрішніх військ МВС для виконання планових завдань СБД / В. П. Городнов, В. І. Воробйов, Ю. В. Аллеров та ін. // Честь і закон. – 2006. – № 4. – С. 5–9.

6. Орлов М. М. Методика інформаційної оцінки доцільної структури органів управління відкритих систем керування / М. М. Орлов, Є. В. Якобсон // Радіоелектроніка і інформатика. – 2002. – № 4. – С. 68–74.

7. Орлов М. М. Методика оцінювання інформаційного навантаження на органи управління внутрішньої зони систем управління оперативно-тактичного рівня / М. М. Орлов // Зб. наук. пр. ХВУ. – Вип. 6 (53). – X. : ХВУ, 2004. – С. 12.

8. Кодекс законів про працю України: офіц. текст: за станом на 1993 р. – X. : Основа, 1993. – 203 с.

9. Оптимальна структура управління та підрозділів забезпечення при комплектуванні військової частини військовослужбовцями за контрактом у ВВ МВС України (Шифр – “Зоря”) : звіт про НДР / Акад. ВВ МВС України. – Інв. № 35 від 27.12.07. – X., 2008. – 51 с.

10. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 29.03.2002 р. № 426 : постанова Кабінету Міністрів України № 278 від 13.03.2006 р. / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>

11. Начальник Генштаба Вооруженных Сил Украины Сергей Кириченко: “С 15 декабря всех военнослужащих будут кормить исключительно гражданские лица” // Факты. – 2007. – 6 дек. – С. 7.

Стаття надійшла до редакції 02.06.2008 р.